

לפני עיור לא תנתן מכשול

הרב אהרן ליכטנשטיין

(A)

לפני עיר לא תנתן מכשול** / הרב אהרן ליכטנשטיין

כ ר .
 ג פ .
 כ ג .
 א ג א כ ו .

לעתים קוחבת נתקלם אם בדילמה של הזמןת אדם חילופ' מקום מסוים, אשר מצד אחד, יש הרבה מן החזיב באוטו מקום, וכן יכול אותו אדם לקבל ערכיהם החחניים חיוביים, אך מצד שני, חב הסיכויים שאוות אדם עבר על איסור בגין הזמןה זו. ה心想מה השיכחה בוותר היא הזמןה של אדם חילופ' לב-מצוות המתקימת בשבת או לשבת שבת, כאשר יש סיכוי שחויה כזו תקרב אותו, אך מצד שני הוא כנראה יגע לאחרע בנסיבות שבת. [ה] השאלה זו מורכבת יותר, ומזה בפונ' הביעתי שבזה איסור של "לפני עיר לא תנתן מכשול" המופיע בפרשת קוזחים בחומש ויקרא בפרק י"ט בפסוק י"ד. פ' אחר של הבעה, כדברי הרב פינשטיין ב"אגות משה" בארוח חיים חלק א' בסימנים צ"ח וק"ט העוסק בשאלת זו, הוא האיסור של מסית, כאשר לדברי הרב פינשטיין איסור מסית הוא לא דחוקא במשמעותו של עבדה זרה אלא גם לגבי שאר המחות.

אחד הסוגיות המרכזיות שהש侃ות במשמעותה זה היא הסוגיה במשמעות עבדה זרה בדף י' ע"א. המשנה אוסרת למוכר לשבד איללים מצרכים המשמשים אותם בעבודתם לאותם איללים כמה ימים לפני החג שלהם. הגמara שם מבורת מה הסיבהiae לאיסור:

"איבעיא להו, משום החוחה או דלמא משום ולפני עיר לא תנתן מכשול? למאי נפקא מינה? דעתך ליה בהמה לדידה, אי אמרת משום החוחה - הא קא מרחוח ליה, אי אמרת משום לפני עיר לא תנתן מכשול - הא איתך ליה לדידה."

הגמara אומרת שאם סיבת האיסור היא משום "לפני עיר" - לא תהיה בעיה אם יש לאות גוי בהמה אחרת, שהוא יכול לחטווא גם בלי העזרה של היהוד. על ההנחה זו מקשה הגמara:

"וכי איתך ליה לא עבר משום עיר לא תנתן מכשול, והתפיא, אמר רבנן מניון שלא יושיט אדם כוס שלין לנידר ואבר מן החיה לבפי נח? תלמוד לומר ולפני עיר לא תנתן מכשול, והכא דכי לא יהבק לה שקל' איהו, וקעבר משום לפני עיר לא תנתן מכשול? הכא במאי עסקיך, דקאי בתר ער בער נהרא".

מסקנת הגמara היא, אם כן, שאק במידה ומהבר בשני הנהרות, כלומר רק במקרה שהאדם לא יכול לעבור את העבריה ללא עזרה מאדם אחר עברים על הלאו של לפני עיר, אבל אם מהבר בחוד עבר דנהרא, כלומר במקרה והאדם יכול לעבור בלבד את העבריה - אין בעזרה לו משום עברה על הלאו של "לפני עיר".

ישק שת הגבלות אפשרות על ההחלטה הזה של חד עברא דנהרא. ה"משנה למלך" כתוב שהזמן הזה קיים כאשר האדם יכול לעשות את העבריה לגמר לbeh, אבל אם הוא צריך עזרה, אלא שיש עד אנשים שספלים לעזרה לו, והשאלה היא רק מי יהיה זה שעוזר לו - במקרה זה לכל אחד אסור לעוזר לו מפני הדין של לפני עיר, מחתה שבודאי יכול להשיג את העזרה זו ממשחו אחר. ההגבלה הזה לא מקובלת על כל הדעות ויש שחקלו עלה.

הגבלה השנייה תלייה בהגדירה המדויקת של חד עברא דנהרא. האם מהבר דחוקא במצב שיש לו אפשרות מידית לבצע את העבריה, או אפילו במקרה שאין לו אפשרות כרגע אבל הוא וודאי יכול להשיג את האפשרות זו. ה心想מה,

(18)

"תכן מצב שאדם יכול לחת נבליה למשחו שאין לו כרגע נבליה אחרת, אבל הוא וודאי יכול ללקת ולהשיג נבליה אם רצחה בכאן. יש דיון נרחב בשאלת זו ב"מרדף" ובגר"א, אך נראה של שאלה שהצטט בתחילת השער נקודה זו אינה רלוונטיות.

הבעיה המרכזית היא האם באממת במצב של תריה עבר דנהרא הדבר מותר. הגمراה בשבת בדף ג' ע"א מדברת על אדם המשיט משחו למשחו אחר הנמצא ברשות אחרת, מצב זה חמה למצב שם מדברים עליו של תריה עבר דנהרא. הגمراה שם מביאה מקרה של פטור ומותר. הרא"ש ב"טספורת ראה"ש" שם מקשה שאמנם אין איסור DAOYIM, אבל יש איסור דרבנן. את דעתך של הרא"ש ניתן לפרש בשלוש דרכים:

א. האיסור מדרבנןطبع מלפפ שער. אם כך, מדוע זה לא הוזכר בגמרה בעבודה זרה? משום שאיסור דרבנן קיים רק לגבי ישראל, ובגמרה שם מחייב על איסור כלפי גוי.

ב. מצד לפניה אין איסור לא מדרבנן ולא מדאוריתא, אבל יש חיוב של "חוכח תכיח" ושל לאפחש מאיסורה. גם הסבר זה רלוונטי רק לגבי אדם מישראל.

ג. האיסור מדרבנן הוא לא מדין "לפני שער", אלא מדין מס"ע לדבר עברה.

כאן צריך לחת את הדעת כיצד מבינים את הבעיה לפי שיטתן של הרא"ש. אם נסביר שהבעיה היא מס"ע, ונאמר שבעה של מס"ע קיימת רק כאשר הסיווע נעשה בסמוך למעשה העברה - במקרה שלם לא תהיה בעיה, כי הזמןה נעשית הרבה יותר מעשה העברה. מצד שני, אם מחייב על אחת ממשתי האפשרויות הראשונות - בהחלט יש מקום לחוש לכך שיש איסור דרבנן במקרה בו אם דינם.

השאלה שצרכה להישאל היא האם פוסקים להלכה את דבר הרא"ש. הרמ"א ב"זורה דעתה" בסימן קנ"א דין באיסור לפסוק לגאים דברים לעבודה זרה וכותב:

"יש אומרים הא דאסור למכר להם דברים השווים לעבודה - ה"ם דזוקא אם אין להם אחרים כיווצה בם, או שלא יכול לקשט במקום אחר, אבל אם ימלם ליקטת במקום אחר - מותר למפר להם כל דבר, ויש מחמירין, ונוהג להקל סבירה הראשונה, וכל בעל נפש יחמיר לעצמו".

שתי הדעות ברמ"א יכולות לחלק באחת ממשתיים: או שהמחלקה היא האם מדרבנן יש איסור גם במקרה של חד עבר דנהרא, אז הרמ"א מכרע שנית להקל, או שתתי הדעת נחלקו האם זה בכלל מוגדר כחד עבר דנהרא. לפי הסבר זה, המקילים אומרים שני דברים: זה מוגדר כחד עבר דנהרא, וכן ניתן להקל במקרה של חד עבר דנהרא.

האם ניתן לדבר הרמ"א להרחיב את הירעה ולומר שיש פה יתר מל? שאלת זו צריכה לשאל משתי בחינות. הש"ך בסעיף קטן ז' מביא את ה"דרכי משה" שמסביר שניתן להקל כמו שמקילים במצב של שתווף. על פי הסבר זה, הפסק הזה לא מגע לשאלת העקרונית של חד עבר דנהרא כי פה זה לא ממש איסור כי שעדי העבודה זרה מתכוונים בעצם להקב"ה.

הבחן השני היא למי מחבר. הש"ך שם בסעיף קטן ו' כתוב שבעצם אין מחלוקת בראשיהם, וכולם מודים שבשבב סכבים הדבר מותר במצב של חד עבר דנhero, על כן הרמ"א מקל, אבל מזה לא ניתן להסיק לאדם בישראל.

"תיק ונימק להכיס למערכת השיקולים שיקול סוף. לרי' שלמה זלמן אויערבאך יש חידש ממש מדהים. בסימן ל"ה בספק "מנחת שלמה" הוא מסביר שהאיסור של לפני שער הוא לעשות שהוא רע לאדם אחר, אבל בחור שאם הוא מייעץ לעשות שהוא רע שיגרום לטוב, כגון המלצה לכורת אכבע כדי להצל את כל היד - ודאי שאין הוא עבר על "לפני שער". הוא עסוק שם במקרה שאדם חצה לכבד את חברו באוכל אבל הוא ידוע שאותם אדם לא יברך. הבעיה היא שאם הוא לא יכבד אותו זה יגחם לו יותר הרחקה של האדם השפמי מהדתו. במקרה זה בmitzva על הערכה הגרש"א שמותר לתת לו את האוכל כדי למגע השלכות חמורות יותר בעטד. התפיסה זו בmitzva על הערכה מסומנת של סביחת של דברם שיקח אם הוא יעת לו אוכל או לא.

"תיק וההתפיסה זו תליה בשאלת כיצד מבנים את האיסור של "לפני שער". יש מקום לומר שלגביו "לפני שער" באיסורים יש בעיה מיוחדת אם אדם שער לאדם אחר לעבר על איסור דרבך, נראה שהוא עבר על לפני שער אך מה ההבדל בין מקרה צהה לחייב שאדם מציע לחבה להשיקע במפותה לא טובת שאותו הוא עבר על איסור לפני שער דאוריתא? הרב אהרן סולבייצ'יק מסביר של "לפני שער" באיסורים יש מעמד מיוחד. כל הרעיון של לפני שער הוא במידת והאדם השפמי לא חצה להיכשל, אבל אם האדם חצה להיכשל במשהו ומישו מס' לעל, האם נאמר שיש בזה ממשום "לפני שער"? אותו דבר באיסורים, אם האדם חצה להיכשל באיסור - אין פה מצב של "לפני שער" דאוריתא אלא דרבך, אבל אם האדם לא ידוע שהוא אסור וכחמה - יש פה איסור של "לפני שער" דאוריתא.

נקודה זו קשורה אולי לשאלת אחרת העלה באחחים. האם האיסור של לפני שער הוא איסור כללי העמד בפני עצמו, או שהוא חלק מהעברית הספרטטיבית אותה האדם שער לחבה לבצע, ואז יש פה עבירה גם בין אדם למקומו עבור לערברה של בין אדם לחבה. יש כמה אחחים שהעלו את זה בהקשר של מחלוקת הרמ"ן ו"בעל המאור" בסנהדרין בדף ע"ד ע"א. המחלוקת היא לגבי שלוש העבותות של "הרג וכל" עבירות האם זהה הדין גם כאשר הגוי מכרח את היהודי להנאת עצמו. בעל המאור מביא את ההוכחה מהסוגיה שהזכרם, המתירה לתת חומרם לעבידה זרה, והוא מסביר שהסתיבה להוtier היא כי זה להנאת עצמן. הרמ"ן חולק ואומר שהאיסור שם הוא של "לפני שער" ולא של עבידה זרה. מהי סברות של בעל המאור? הסביה האחחים שבעל המאור סובר שב"לפני שער" של עבידה זרה יש פן של עבידה זרה ממש. הרמ"ן כנראה סובר שהאיסור הוא איסור עצמאו ואין לו קשר לעבידה זרה. הדין זהה קשור גם לחידש של הגרש"א, כי אם יש גם פן של בין אדם למקומו - יתכן לומר שקשה לעשות את החשבון של ההשלמת הפחות או יותר חמורות, כי כרגע הוא עבר על איסור של בין אדם למקומו.

המהדר על ספק של הגרש"א מעיר שה"חוון איש" איסור במקרה שיש איסור ודאי. המקור לדברים הללו הוא התיחסות של ה"חוון איש" למשנה בשביעית בפרק ה' משנה ז':

"אלו כלם, שאין האומן רשאי למכרים בשבועית: מחרשה וכל כלה, העל והמזורה והדקלה. אבל מוכר הוא מגלי יד ומגלי קצר ועלה וכל כלה. זה הכלל: כל שמלאתם מיוחדת לעברה - איסור. לאיסור ולהיתר - מותר."

ה"חוון איש" מקשה מדוע זה מותר והרי זה ספק "לפני שער", ושנה שגם לא נתיר למוכר את זה ממש ספק - נגמר לשנאה בין האנשים. מדברים אלו עליה שה"חוון איש" מותר לדברם כלל רק כאשר יש ספק האם אוטם

אנשים יעבדו על איסור.

צריך לשם לב להבדל בין הדברים. הגרש"א דבר על טובה שתצמיח לאות אדם ש"שים לו מכשול", ואילו ה"חzon איש" דבר על מקרה שה לטובי הוא לאנשים עצמם, אבל יתק שלאותם אנשים שמכרים להם - עדיף להם שלא מכח להם כדי שלא יעבדו על האיסור. על כן, לא בחר האם ה"חzon איש" חולק על הגרש"א או לא. בכלל אופן, הרבה פ"נשטיין ודאי חולק על כך. הוא מדבר על הזמנה של אנשים לשבת, כאשר הם נראים יגש בכל רכובם. אם ודאי הם יוש-אסורים. כמובן, הוא מחלק במפורש בין מצב של ודאי איסור למצב של ספק איסור.

בתשובתו של הרב פ"נשטיין הוא לא מתייחס לחילוק בין תר עבר דנהרא לחד עבר, מה הדין בחד עבר?

אם הבעיה היא לפני שער דרכך, השאלה היא האם ניתן לסמוך על היתר של הגרש"א בדרכך, התוספות מצד שני, מדבר על לאפשרי מאיסורה, ואם בדבר מהצד של מס'יע צריך לשאול האם ניתן לסמוך על היתר במצב שהסביר לא צמוד לעבריה. נחזור לדברי התוספות, מה המקור לדין של לאפשרי מאיסורה? הפסוק הוא "חכה תיכח". על כן, ההגאון אומר שלא שוקלים רק את מה שקרה לפני, אלא שוקלים את כל המכלול. לכן, התפישה של הגרש"א בהחלט במקומה. במצבים של תר עבר דנהרא קשה להסתמך על הגרש"א, אבל במקרה של מחבר על חד עבר דנהרא, ולך נראה להתר ריק אם יש פן חיובי בדבר.

פ"נ שיטף שעניינו צריך ליתן את הדעת הוא השאלה איך אנחנו יכולים להיות שותפים למשים הללו, מעבר לבעיה הפורמלית של לפני שער.

לפי תשובה של הרב פ"נשטיין, אם נקח את דבריו עד הסוף צריך לטער שלשה רבעים מהתכנסות בתפוצות.

מבחינה מעשית, בפן הפרט, הגרש"א פוסק שnit לזמן, אבל לחת אופאה אחרית ולהצע אחר בחזרה, וכל זה רק אם מחבר במתירה חוותית. במשמעות הציבור, ה策ר יותר גחל, אבל מצד שני התחשוה שבת הכנסת מתקיים לעניין יותר בעיתית. עם כל זה, האלטרנטיבה בדרך כלל היא שלא יהיה שום דבר בשבת, ולכך יש מקום להתר, אלא שצורך להdagish באופן בחר שבת הכנסת לא מותר את הנסעה בשבת.

* המאמר לא עבר את בקורת הרב.

40lifnei_iver.rtf

התהבר בכך להגיב

(1)

ה מי שגנחיב בשבועה זו מפני שטר חוב שעליו והודה לאחרים בחובות אחרים והשיגה ידו יתר על הראי לו לא יטל יותר אלא בעלי שטרות בלבד. שמא קנייניא עושה בהודאתו על נכסיו של זה:

ראובן שהיה חיב לשמעון מהו ולי חיב לרביבן מהו מוציאין ملي ונותני לשמעון. לפיכך אם אין לרביבן נכסים זהו לו שטרי חוב על לי ואמר לי שטר אמגה הוא פרוע הווא והודה לו רביבן אין משגיחין על הודאתו שמא קנייניא הם עושים לנצח זכותו של שמעון אלא ישבע שמעון ויטל ملي כדין כל טורף שאינו גפרע אלא בשבועה. וכן כל מי שיש עליו שטר חוב והודה לאחר מעצמו בחוב אחר אם אין לו נכסים כדי שייגבו שניהם גובה בעל השטר בלבד שלא יעשנו קנייניא על שטרו של זה:

אסור לאדם להלוות מעתוי بلا עדים ואפלו לתלמיד חכם אלא אם פנו הלווה על המשכון. והangelo בשטר משבח יתר. וכל הangelo بلا עדים עבר מושום (ויראה יט יד) "ולפנֵי עיר לא תתן מכשול" וגדרם קללה לעצמו:

ה רב שלזה מעבדו ואחר כה שחררו או לה מאשתו ואחר כה גרשא אין להן עליו כלום שכל מה שקנה עבד קנה רבו וכל המעות שביד האשה בחזקת בעלה אלא אם הביאה ראייה שאין מוגנתה:

Chapter 3

א אלמנה בין שהיא עניה בין שהיא עשירה אין ממשכני אותה לא בשעת הלואה ולא שלא בשעת הלואה ולא על פי בית דין שגנאמר (דברים כד י) "ולא תחבל בגדי אלמנה". ואם חבל מחוירין ממן בעל כרכחו. ואם מודה לו תשלום ואם תכפר תשבע. אבד המשכון או נשרפ קדם שיחסיר לוזה:

ב וכן הangelo את חברו בין שהלווה על המשכון בין ממשכנו אחר הלואה בידו או על פי בית דין לא יחבל כלים שעושין בהם אכל נפש כגון הרחים והערבות

should be written because it a need of the Festival to read the Torah with the Community. Note (Rema): the same rule applies for other Holy Books to learn from them ('Terumas HaDeshen Chapter 85 and Rokeach).

3 כותב אדם תפילין ומזוזות לעצמו וטווה על ירכו חכלת (וציצית) (ב"י) לבגדו ואם אין לו מה יוכל כותב ומוכר לאחרים כדי פרנסתו: הגה או שהיה לו הוצאה יותר ברוח לשבחת יום טוב (טור) ואם כתבן כדי להניחן במועד בכל עניין שרי (סמ"ג) ואינו אסור רק הכתיבה אבל עשייתן שרי (ב"י בשםתוספות):

3. A person can write tefillin, mezuzahs for oneself and spin on his thigh Techelis and Tzitzis (*Bais Yosef*) to wear. If there isn't to one what to eat, one can write and sell to others in order to sustain oneself. Note (Rema): *Or if that there to him more expenses than the profit for the Joy of Yom Tov (Tur). If he writes in order to lay (i.e. put on) on the Festival in all matters it is allowed (Smag). It is not forbidden except the writing but making them is allowed (Bais Yosef in the name of Tosafos).*

4 מותר לכתוב חשבונותיו ולהשוו יציאותיו: הגה והה כתבים שכותבים כשלולים על משכונות שרי (הגהת מרדי כי בו ומהר"ל ס"פ מי שהפק):

4. It is permitted to write calculations (or accounts) and to consider expenditures. Note (Rema): *and the same rule applies, the documents that we write when we loan on collateral are allowed (Notes of the Mordechai, Kol Bo, and Maharis end of Chapter (2) Mi Sheezech).*

5 מותר לכתוב שטר קדושים ושטרי פסיקתא גיטין שוברים דיניתיקי מתנות פרובולין אגרו' שום ואגדר מזון (פי' שטרי פסיקתא שאדם פוסק לחת לבנו או לבתו כך וכך. ופירוש דיניטיקי שטר דא תהא למיקם ולהיות. ופירוש פרובול פרובול וכוטי כלומר תקנת המלה שלא יאבד ממוני והקנה ללוה שמצא מי שללונו. ופירוש אגרות שום ששמו בית דין נכסיו לוה ונתנות למלה. ואגרת מזון שמכרו בית דין את הקרקע למזון האשפה והבונאות וכתרבו מעשה בית דין על זה. אי נמי מי שקיבל עליו לזון את בת אשתו) שטרי חליצה ומיאונין ושטרי ברוריין ופסקי דיןין: הגה ומותר לכתוב כתובה במועד (כל בו) ויש אוסרים (סמ"ק)

ט

לدون שם טעה לא ישלם כדאי בפ"ק דסנהדרין. והוא דבר האבד זהה ודאי מענין משנתינו:

שם אין כותבין ספרים תפליין ומזוזות פירש כשאין צורך להם במועד ודכיתא אין מגיהין אותן אח' בספר עזרה שהרי אין אלו צריכים לו אלא ליום הכהנים שכחן גדול קורא בו פרשת היום כדאיתא ביום הא שצרכין לקרות בו מגיהין וכן אם הוא בעניין שלא יהא ספר להגיהו בו לאחר המועד מגיהין אותו בריגל בכל כתבי הקודש בין מן המקרא בין מן הש"ס שאין לך דבר האבד גדול מזה וכן הסכימו רבותי על ידי ועוד התירו לי לכתוב שיטת חידושין שלי שהייתי לומד וכיוצא בו כדי שלא אשכח וכן נראה הלכה למעשה:

רבי יהודה אומר כותב אדם תפליין ומזוזות לעצמו. פירש ע"פ שאין צורך להם עד לאח' המועד כדי שייהו לו מזומנים לאחר המועד לאלאר ולא ישחה מצות:

19a

וטווה על ירכו תכלת לציציתו. דמאי אפשר לשניי משנינו אבל בכתב' תפליין אין לשנות:

יט ת"ר כותב אדם תפליין וכו' כבר נחלקו רבותינו בעלי התוספות זכרונם לברכה אם מניחן תפליין במועד ויש אמרים שאינו זמן תפליין ביום טובים מפני שיש בהם גם כן בפסח אותן של חמץ ובסוכות אותן של סוכות ולולב והיינו דאסרי' הכא לכתוב תפליין לאחרים במועד אחרים משום דלא צריכים אליה למועד ומזה דומה דתפליין ומהו גורמה שרי' ליה כדי שייהיו מזומנים לו לאחר המועד וזה דעת רבי יצחק ז"ל אבל רבי שמישון ורבי יהודה ז"ל כתבו דמועד זמן תפליין דעיקר אותן היינו ביום טובים שיש בהן עיקר המצות והן אסורי' בעשיית מלאכה והביאו ראייה מן הירוש' שאמרו על שמעותיהם חד

(4)

X

Rashi on Bava Batra 14b:1
The William Davidson Talmud

☆ אא

14b:1

שברי לוחות שמנוחין - תחת הלוחות:

יש בו רוחב טפח - וזה שהקיפו ששה נמצא עובי רוחבו שני טפחים:

רוחא דביני וביני - אויר שבין עמוד לעמוד:

ובתרי פושבי היכי יתיב - דקטני נשתיירו שם ב' טפחים שם ס"ת מונח:

14b:2

ספר עזורה - ספר שכותב משה ובו קורין בעזורה פרשת המלך בהקהל וכהן
גadol biah"c:

לתחלה הוא נגאל - אין לו אלא עמוד אחד ונגאל מתחלה לסופו:

דכרייך ביה פורתא - שאינו גוללו כלו ומניח בו קצת וכורכו לעצמו ומניח
אותו הכרך על הספר מלמעלה:

וכרכיה לעיל - וכורכו למעלה על ההיקף:

X

Shulchan Arukh, Orach Chayim 545

☆ אג

Siman 545

1. **דיני כתיבה בחול המועד ובו יא סעיפים:**

אסור לכתוב בחה"מ ואפי' להגיה אותן אחת בספר אסור: הגה ולצורך רבים יש אוסרים כל שאינו צורך המועד (תה"ד ס"י פ"ה) ויש מתירין (כל בו וב"י) ונגנו להקל בכתוב שלנו שאינו מעשה אומן:

1. **Laws of Writing on Chol Hamoed, and in it is 2 paragraphs** It is forbidden to write on Chol HaMoed even to note one letter in a book is forbidden. *Note (Rema) for the needs of the public there are those that forbid, all that isn't for the needs of the Festival (Terumas HaDeshen Chapter 85), and there are those that allow (Kol Bo and Bais Yosef). The custom is to be lenient in our script that is not a professional act.*

2. נראה לי שאם אין להם ס"ית כשר לקרוא בו הציבור מותר להגיהו בחה"מ כדי לקרוא בו הציבור וכן בספרי מקרא וגמר שצרכיך לקרוא במועד מותר להגיה' במועד משום דבר האבד ואם אין להם ס"ית כלל אם אפשר לכתבו כולו בח"המ ע"י סופרי" הרבה יכתבוו לצורך המועד הוא לקרות בחורה הציבור במועד: הגה והוא הדין שאר ספרים ללמד בהם (תה"ד סימן פ"ה ורוכח):

2. It appears to me that is not to them a Kosher Sefer Torah to read with it with the Community, it is permitted to edit (i.e. fix errors) on Chol HaMoed in order to read with it with the Community. And the same with Books of Scripture and Talmud that are to read on the Festival, it is permitted to edit on the Festival because it is a matter of loss (Davar Haavid). And if there isn't a Sefer Torah at all, if it is possible to write completely on Chol HaMoed by many Scribes, it

Mishnah Berurah

545

- א (א) ואפילו להגיה וכו' - לפי שאין זה צורך המועד ולא מקרי צרכי רבים כיוון שיש להם ספר אחר לקרות בו. ואפילו מצא טעות במועד אסור:
- ב (ב) אחת אחת - כגון לעשותMRI"ש דליית וכח"ג אבל להפריד תיבות דבוקים או אותן שהייה רישומו ניכר שרי להעביר עלייו קולמוס. וס"ת שהייה חסר תפירה בעמודים יבקשו איש שאין לו מה יאכל ויתפרנו:
- ג (ג) ולצורך רבים וכו' - לא קאי אהגהת ספרים הנ"ל בשם בודאי הוא מעשה אומן ואסור לכז"ע אף שהוא צורך רבים כל שאין לצורך המועד אלא קאי אסתם כתיבה שהוא לצורך רבים:
- ד (ד) יש אוסרים - ס"ל דסתם כתיבה מעשה אומן הוא והיש מתירין ס"ל דכל כתיבה זולת ספרים ת"מ אפילו כתיבה מרובע הוא כמו מעשה הדיות שאין אדם מקפיד לכתוב אותן כתיקון כ"כ:
- ה (ה) בכתב שלנו וכו' - הינו בכתב משיט"א דנקטינן לדינא שזה הכתב אינו מעשה אומן ועיין ס"ה דמבואר שם דאף בזה הכתב נהגו להחמיר לשנות מ"מ בעניינו שהוא צרכי רבים א"צ לשנות:

(ח) וכן בספרי מקרא וכו' - תמורה הא יכול ללמד בהם אפילו אינם מוגהים רק יעשה רושם במקום הטעות ולאחר המועד יתקנם וצ"ל דמיiri שмагיה מתווך השכל ולא מתווך ספר אחר ואפשר שאחר יו"ט ישכח עיון זהה והויל דבר האבד [ט"ז] ומ"א תירץ דמיiri שאינו יכול ללמד מתוכו ע"י הרבה טיעותיו אם אינו מגיה מתחילה וזה נחשב דבר האבד מה שאינו לומד:

ט (ט) שאר ספרים ללמד בהם - ר"ל שצורך ללמד בהם במועד מותר להעתיקם כדי ללמד בהם. ועיין בב"י דמשמע שם דוקא אם הוא צורך רבים אבל בדברי המ"א והగ"א משמע דאפילו צורך עצמו מותר:

י (י) לעצמו - אפילו להניחן אחר המועד דאלו להניחן בתווך המועד [במקומות שנוהגים להניח בחווה"מ] אפילו לאחרים שרי וכדלקמן בהג"ה:

יא (יא) על יריכו - לאו דוקא דאפילו בפלך שרי ולא ATI לאפוקי אלא בגלאן דאוושא מילחה טובא:

יב (יב) לבגדו - אפיי להניחן בבגדו וללבשו אחר המועד וככ"ל:

יג (יג) ומוכר לאחרים וכו' - הינו אפילו الآחרים אינם לוקחים אלא להניחן אחר המועד שרי שלא גרע משאר מלאכות דשרי לבעה"ב לשוכר לזה פועל שאין לו מה לאכול וכדעליל בסימן תקמ"ב ס"ב:

יד (יד) או שייהיו לו וכו' - ר"ל אפילו יש לו מה יאכל דבעולם אסור לעשות מלאכה הכא דהוא מצוה הקילו כדי שייהיה לו יותר וכו' אבל אופן זה אין להקל רק היכא דהකונה לוקחו כדיקיימים מצות תפилиין בחווה"מ גופא אבל לא כשלוקחו בשביל אחר המועד ועיין בבה"ל:

טו (טו) יותר בריווח לשמחת יו"ט - אבל כשאין צורך גם לזה שהוא עשיר אסור לכתוב וליקח שכר אבל לכתוב בחנוך בשביל חבירו כדי שייהיה יכול לקיים בחווה"מ מצות תפилиין דעת הטור דשרי ולאחר המועד לכוי"ע אסור:

๕

(ו) לקרות בו בצבור - דצורך המועד הוא ואפ"ל מעשה אומן שרי וכמו שנתבאר בסימן תקמ"ד ס"ב:

(ז) מותר להגיהו - וה"ה אם חסר איזה אחת או תיבה מותר לכתוב:

(ח) וכן בספרי מקרא וכו' - תמהה הא יכול ללמד בהם אפ"ל אין מוגהים רק יעשה רושם במקום הטעות ולאחר המועד יתקנם וצ"ל דמייר שмагיה מתווך השבל ולא מתווך ספר אחר ואפשר שאחר יו"ט ישכח עיון זהה והויל דבר האבד [ט"ז] ומ"א תירץ דמייר שאינו יכול ללמד מתוכו ע"י הרבה טעויות אם אינו מגיה מתחילה וזה נחשב דבר האבד מה שאינו לומד:

(ט) שאר ספרים ללמד בהם - ר"ל שצורך ללמד בהם במועד מותר להעתיקם כדי ללמד בהם. ועיין בב"י דמשמע שם דוקא אם הוא צורך רבים אבל מדברי המ"א והగ"א משמע דאפ"ל צורך עצמו מותר:

(י) לעצמו - אפ"ל להניחן אחר המועדداول להניחן בתוך המועד [במקומות שנוהгин להניח בחווה"מ] אפ"ל לאחרים שרי וכדלקמן בהג"ה:

(יא) על יריכו - לאו דוקא דאפ"ל בפלך שרי ולאathi לאפוקי אלא בגלגולداول מילתא טובא:

(יב) לבגדו - אפי' להניחן בבגדו וללבשו אחר המועד וככ"ל:

(יג) ומוכר לאחרים וכו' - הינו אפ"ל האחרים אינם לוקחים אלא להניחן אחר המועד שרי שלא גרע משאר מלאכות דשרי לבעה"ב לשכור זה פועל שאין לו מה לאכול וכדעליל בסימן תקמ"ב ס"ב:

(יד) או שייהיו לו וכו' - ר"ל אפ"ל יש לו מה יאכל דבעלמא אסור לעשות מלאכה הכא דהוא מצוה הקילו כדי שייהי לו יותר וכו' אבל אופן זה אין להקל רק היכא דהකונה לוקחו כדי לקיים מצות תפилиין בחווה"מ גופא אבל לא כשלוקחו בשביל אחר המועד ועיין בבה"ל: